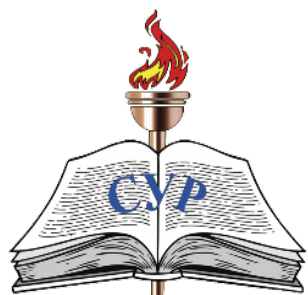

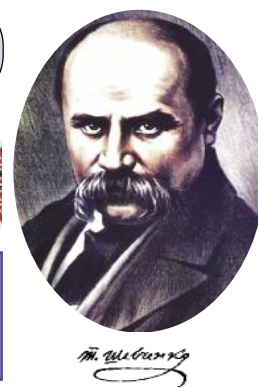
Засуджуємо звірства російської федерації над мирним українським народом!

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXXV-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 19-20/ ЖОВТЕНЬ 2025 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

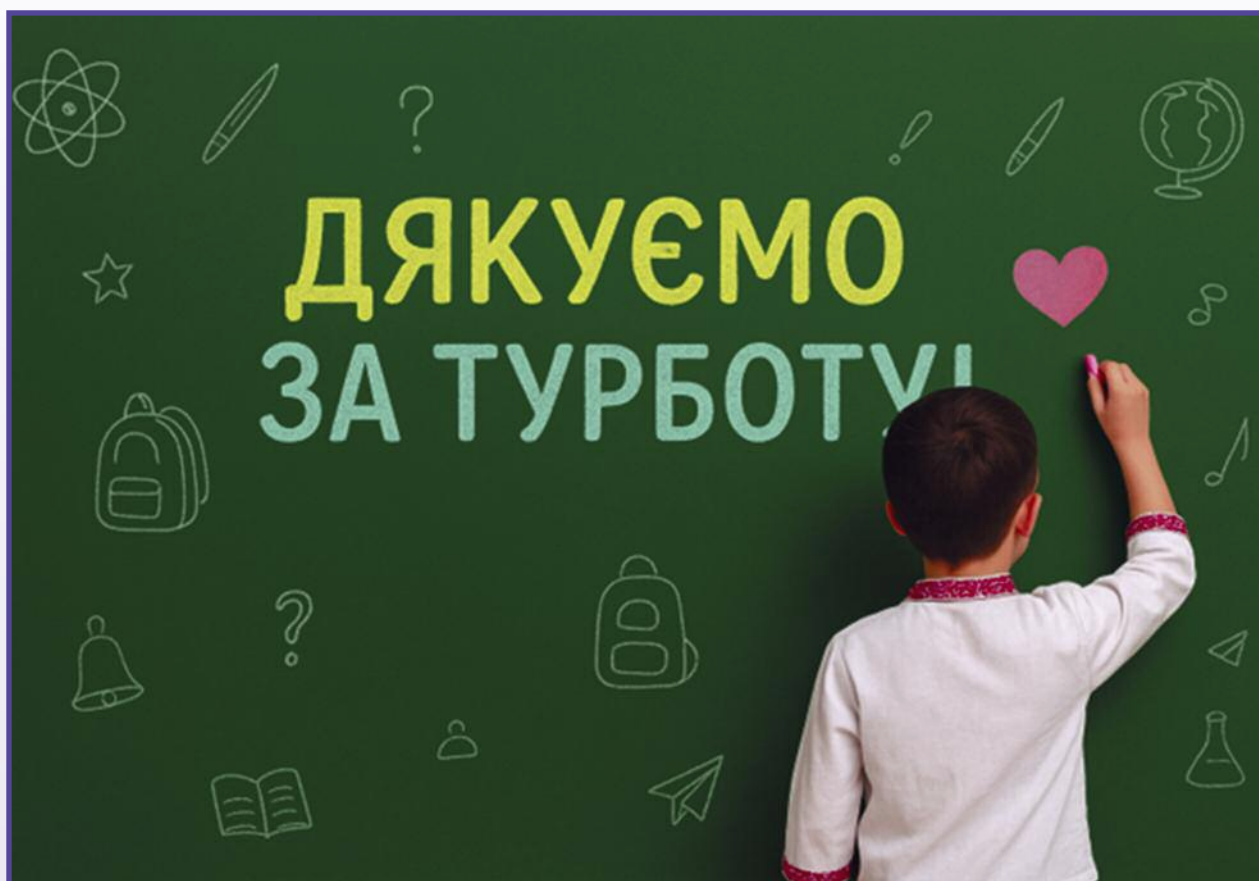
ВІТАННЯ ГОЛОВИ СУР З ДНЕМ УЧИТЕЛЯ

У день, коли весь світ вишановує тих, хто навчає, виховує й надихає, голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький звернувся зі словами вдячності до вчителів, які присвятили своє життя благородній справі освіти. У своєму привітанні він підкреслив:

«Щороку 5 жовтня ми відзначаємо Всесвітній день учителів – ініціативу ЮНЕСКО, започатковану в 1994 році, яка підкреслює важливу роль освіти для прогресу суспільства та побудови кращого майбутнього, адже освіта – це, перш за все, фундамент особистого, культурного та професійного розвитку кожної людини.

Освіта рідною мовою посідає важливе місце в цьому процесі, будучи першим містком до світу знань і самоідентифікації. Завдяки рідній мові учні формують критичне мислення, розвивають творчі здібності та зберігають своє культурне коріння, водночас зміцнюючи відкритість до розмаїття та міжкультурного діалогу.

Всесвітній день учителів – це також нагода віддати належне вчителям – відданим людям, які завдяки терпінню, професіоналізму та пристрасі формують покоління та виховують

характери. Кожен викладений урок і кожне слово підбадьорення залишають глибокий слід у душах учнів, вихованців та студентів.

Сьогодні, більше ніж коли небудь, ми маємо моральний обов'язок підтримувати якісну освіту та визнавати особливу роль вчителів. Інвестуючи в освіту та поважаючи працю вчителів, ми інвестуємо в майбутнє наших громад і в побудову суспільства, заснованого на знаннях, повазі та солідарності».

Голова СУР, депутат
Микола-Мирослав ПЕТРЕЦЬКИЙ

ПОВСЯКДЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ В РУМУНІЇ

ТРАДИЦІЇ, ДУХОВНІСТЬ І КУЛЬТУРА – В БАРВАХ ОСЕНІ

Українська громада Румунії продовжує активно плекати свої культурні традиції, духовну спадщину та зв'язки між поколіннями. Осінь 2025 року принесла низку яскравих подій у різних куточках країни — від Буковини до Банату, від Бухареста до Добруджі. Кожен захід став свідченням того, що український дух живе і творить, залишаючись невід'ємною частиною багатокультурного обличчя сучасної Румунії.

Сучава: культурний захід, присвячений Івану Карпенку-Карому

З нагоди 180-річчя від дня народження видатного українського драматурга Івана Карпенка-Карого (1845–1907) у приміщенні Сучавської філії Союзу українців Румунії відбувся культурний захід під назвою «Іван Карпенко-Карий – корифей українського театру». Подію організовано 23 вересня за ініціативи вчительки Делії Мартіняк за підтримки Іллі Саучука, шкільного інспектора у справах української меншини в межах Сучавського повітового шкільного інспекторату.

Захід було адресовано учням, які вивчають українську мову у відповідних групах Національного коледжу ім. Міхая Емінеску сучавського коледжу. Програма включала перегляд відомої п'єси Карпенка-Карого «Сто тисяч», після якого відбулися жваві дискусії про морально-соціальні теми, порушені в творі, та їх актуальність у сучасному суспільстві. Учні підготували творчі роботи, присвячені життю і творчій спадщині драматурга, наголошуючи на його внеску у розвиток української літератури.

Метою заходу було ознайомити молодь з українськими культурними та літературними цінностями, заохотити інтерес до драматургії та допомогти зрозуміти роль літератури у формуванні національної ідентичності.

Іван Карпенко-Карий, справжнє ім'я якого Іван Тобілевич, був одним із найвизначніших драматургів ХІХ століття, засновником і корифеєм українського класичного театру. Його п'єси – «Сто тисяч», «Безталанна», «Хазяїн» – поєднують глибоку соціальну сатиру, реалістичні спостереження і турботу про моральні засади людського життя. У своїх творах він майстерно відображав боротьбу між жадобою збагачення та людською гідністю, між матеріальними інтересами та духовними цінностями.

Спадщина Карпенка-Карого й сьогодні залишається живою частиною української культури, що навчає мислити, аналізувати і берегти духовну глибину слова.

Проведена ініціатива надала учасникам можливість відкрити одну з найяскравіших сторінок класич-

ного українського театру, збагатити свої мовні та культурні знання, а також розвинути критичне мислення через обговорення переглянутої вистави. Участь учнів у підготовці матеріалів стимулювала їхню творчість, відповідальність і бажання глибше досліджувати українську літературну спадщину.

Бухарест: духовна музика і поезія під Покровом Пресвятої Богородиці

У столиці Румунії відбувся ІХ-Й Фестиваль української та румунської духовної музики й поезії «Покрий нас своїм Покровом, Свята Діво», організований Бухарестською філією Союзу українців Румунії.

Захід зібрав численних шанувальників духовного мистецтва. Серед учасників – відомий співак Дан Васілеску, отець Михайло Кобзюк, співачка Александра Попеску та ансамбль «Edelweis Poesis». Особливо зворушив глядачів виступ українського театального колективу «Фаворит», який представив сценічну композицію про матір, що чекає синів із війни.

Фестиваль став не лише мистецьким дійством, а й глибоким духовним переживанням, яке об'єднало людей віри, слова й пісні.

Штюка: ювілейна зустріч «Від Марамуреша до Штюки»

У селі Штюка, що в повіті Тіміш, відбувся ювілейний, десятий культурний захід «Від Марамуреша до Штюки», присвячений історії та спадщині українців Банату.

Під час круглого столу учасники обговорили шляхи інтеграції українців, які переселилися з Марамуреша, у соціальне та культурне життя Банатського краю. У святковій програмі взяли участь учні місцевих шкіл, фольклорні колективи з Лугожа, Петроаси-Маре, Джармати та самої Штюки.

Голова філії СУР у Тіміші Марія Сабо-Кондрей наголосила, що «збереження культурної ідентичності є не лише справою серця, а й важливою частиною нашої спільної історії». Атмосфера заходу була теплою й родинною, наповненою піснями, спогадами та вдячністю до предків.

Добруджа: «Весілля в українців» ожило у Вішіні

У мальовничому селі Вішіна, на території традиційного господарства «Сувенір з Добруджі», відбувся унікальний етнографічний проєкт «Весілля в українців Добруджі».

Його метою стало відтворення старовинних весільних звичаїв – від сватання до весільного застілля. Глядачі мали змогу побачити автентичні обряди, почути весільні пісні та відчутти дух справжнього українського свята.

Збереження народних традицій і звичаїв має особливе значення, адже саме в них зберігається духовна пам'ять народу, його мова, пісня, мудрість і світогляд. Такі події допомагають молодому поколінню глибше усвідомити свої корені, відчутти єдність із предками та пишатися своєю культурною спадщиною. Лише плекаючи давні звичаї, можна зберегти неповторну українську ідентичність у сучасному світі.

Організаторами виступили фольклорні гурти «Задунайська Січ» і «Дунайські Соколи». Завдяки їхнім зусиллям подія стала живим уроком історії та зразком збереження нематеріальної культурної спадщини українців Добруджі.

Тульча: фестиваль українського рибного борщу

Традиційний Фестиваль українського рибного борщу, організований Тульчанською філією СУР, знову зібрав численних гостей і учасників.

Попри обмежений формат, свято стало справжньою феєрією смаку, традиції та гостинності. Участь у заході взяли гурти «Задунайська Січ», «Перва Зоря» та «Дунайські Соколи».

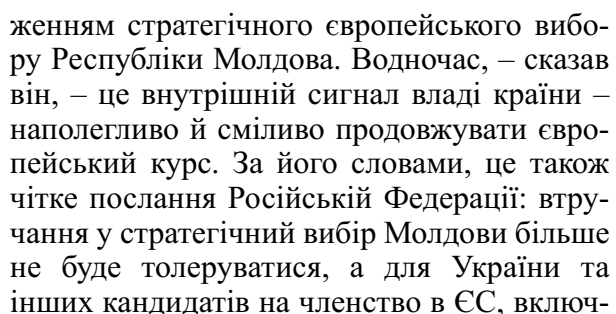
Фестиваль мав на меті не лише популяризацію української кухні, а й збереження давніх рецептів, що передаються з покоління в покоління. Український рибний борщ – це не просто страва, а частина духовної та культурної ідентичності українців Дунаю. Рибний борщ у кулінарній традиції українців дельти Дунаю має особливе місце. Його рецепт сформувався під впливом місцевої природи та способу життя риба-лок, які здавна вміли поєднувати прості інгредієнти з тонким відчуттям смаку.

(Закінчення на 5 стор.)

ВІЛЬНЕ СЛОВО 3

З діяльності голови СУР, депутата Миколи-Мирослава ПЕТРЕЦЬКОГО

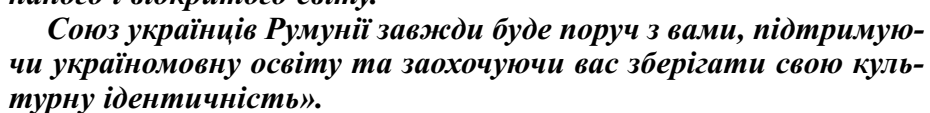
Голова СУР підкреслив, що результати голосування є потужним сигналом для Європейського Союзу та остаточним підтверд-

Очільник СУР також підкреслив важливість підтримки Румунії та європейських країн у цьому процесі, зазначивши, що завдяки цьому Республіка Молдова має надійних союзників у цивілізованому ліберальному світі. Він додав, що результат виборів зміцнює двосторонні відносини між Румунією та Молдовою, відкриває нові можливості для тристоронньої співпраці Румунія–Молдова–Україна та сприяє регіональній безпеці, створюючи умови для зміцнення взаємодовіри та досягнення миру.

***Привітання голови СУР Миколи-Мирослава Петрецького з
початком нового навчального року у ВНЗ***

Я також хотів би висловити свою вдячність викладачам, які своєю наполегливою працею та відданістю спрямовують і заохочують молоде покоління сприймати освіту не просто як обов'язок, а як радість і джерело натхнення.

Київ – Бухарест: 10 жовтня відновилося щоденне залізничне сполучення

Після більш ніж п'ятирічної перерви між столицями України та Румунії знову курсуватиме прямий потяг. З 10 жовтня 2025 року «Укрзалізниця» запускає щоденний рейс №99/100 Київ – Бухарест.

Час у дорозі становитиме близько 24 годин. Пасажири подорожуватимуть у сучасних спальних вагонах із можливістю прямого сполучення до двох міжнародних аеропортів Румунії – у Яссах та Бухаресті.

З Києва поїзд до столиці Румунії вирушатиме з центрального вокзалу о 06:30 та прибуватиме до Бухареста о 06:47 наступного дня. У зворотному напрямку відправлення з бухарестського вокзалу Gara de Nord о 19:10, прибуття до Києва о 19:34 наступного дня.

Маршрут поїзда пролягає через Вінницю (Україна), Жмеринку (Україна), Могилів-Подільський (Україна), Вел-

чинець (Р. Молдова), Унгени (Р. Молдова) та Ясси (Румунія). Кінцевою зупинкою стане центральний вокзал румунської столиці Gara de Nord, звідки курсують швидкісні електропоїзди до аеропорту Анрі

ничного вокзалу кожні 20 хвилин відправляються автобуси до міжнародного аеропорту.

Вартість квитка у комфортному спальному вагоні становить близько 3 800 грн (приблизно 420 леїв). Придбати їх можна через застосунок та сайт «Укрзалізниця», а також на платформі румунського перевізника CFR Călători.

Запуск цього рейсу став черговим кроком до глибшої інтеграції України у європейський транспортний простір, а також відкриває пасажирам зручні можливості подорожей між Північно-Східною та Південно-Східною Європою. Водночас відновлення щоденного сполучення між Києвом і Бухарестом має важливе символічне значення – воно сприятиме зближенню України та Румунії, посиленню економічних, культурних і людських контактів між сусідніми державами.

Василь КАПТАРУ
Фото: FB – Oana Toiu

Коанде, а також потяги до Будапешта, Відня, Софії та Стамбула. В Яссах із заліз-

Будівництво мосту через Тису добігає кінця

Будівництво мосту через Тису в районі міста Сігету-Мармаціей, що має стратегічне значення для сполучення між Румунією та Україною, перебуває на завершальній стадії.

Про це повідомляють румунські ЗМІ, з посиланням на голову Марамурської повітової ради Габріеля Валера Зетю.

За словами останнього, станом на початок жовтня 2025 року роботи виконано на 87%, а фінансовий прогрес становить 80,81%.

Металева конструкція дорожнього мосту повністю змонтована і монолітна, також облаштовані з'їзди з обох сторін з обох боків переходу – румунської та української. Триває монтаж поруччя, тротуарів, підключення зовнішнього освітлення тощо, а системи сканування та контролю, адміністративні будівлі, насосна станція та інженерні мережі готові на приблизно 80-90%.

Наразі будівельники виконують внутрішні та зовнішні оздоблювальні роботи будівель, встановлюють контейнери та контрольні ваги з обох боків мосту.

«Цей проєкт є мостом між Румунією та Україною, між Сігету-Мармаціей та Білою Церквою, між людьми і громадами, які, незважаючи на кордони, залишаються об'єднаними історією, дружбою і солідарністю. Ми наближаємося до моменту, коли зможемо сказати: міст через Тису готовий зблизити Марамуреш і Закарпаття!», – наголосив голова Марамурської повітової ради.

Реалізація цього проєкту важлива для двох держав загалом, а також для Закарпаття і повіту Марамуреш зокрема. Бо йдеться не лише про міст між країнами, а й між людьми та громадами. Час відкриття наближається!», – зазначає, своєю чергою, голова Закарпатської обласної державної адміністрації Мирослав Білецький.

Як ми вже повідомляли, про відкриття нового пункту пропуску «Сігету Мармаціей – Біла Церква» уряди Румунії та України домовилися у серпні 2023 року у Бухаресті.

Відповідно до домовленостей, румунська сторона буде залізобетонний міст, який з'єднає дві країни у районі населених пунктів Сігету Мармаціей та Біла Церква і стане частиною інфраструктури нового пункту пропуску. Міст через Тису протяжністю 261 м складатиметься з двох паралельних конструкцій для кожного напрямку руху з двома смугами. Будівництво мосту фінансується ЄС та Румунією.

Фото: facebook.com/MyroslavBiletskyi.official

ПОВСЯКДЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ В РУМУНІЇ

(Закінчення. Поч. на 2 стор.)

У кожному селі збереглися свої секрети приготування – хтось додає кілька видів риби, інші готують борщ у казані на відкритому вогні, щоб страва мала особливий аромат диму. Та незмінним залишається головне – щедрість, з якою українці подають рибний борщ, і гостинність, що супроводжує кожне чагування.

Збереження таких кулінарних традицій є важливим елементом підтримки культурної спадщини громади. Адже саме через смак і спільне святкування передається дух єдності, любов до рідної землі та повага до праці предків. Фестивалі, подібні до цього, не лише оживлюють давні рецепти, а й об'єднують людей навколо спільних цінностей, допомагаючи зберегти українську самобутність у багатокультурному просторі Добруджі.

Бігор: «Українське весілля» – як міст між поколіннями

У приміщенні Бігорської філії Союзу українців Румунії відбулася театралізована постановка «Українське весілля», створена силами ансамблю «Весела Квітка» з Надабу під керівництвом Юлії Шербан.

Учасники представили повний весільний обряд – із

запрошенням гостей, благословенням молодих, співами та танцями. Усе супроводжувалося автентичними мелодіями, народними строями та невідомою ширістю. Ця подія стала яскравим прикладом того, як українська громада в Бігорі береже свої звичаї й передає їх молодшому поколінню, підтримуючи живий зв'язок між минулим і сучасністю.

Такі культурні ініціативи мають велике значення не лише як мистецькі заходи, а й як форма духовного єднання громади. Через пісню, обряд і слово відроджується історична пам'ять, а разом із нею – почуття спільності, яке єднає українців, де б вони не жили. Для багатьох молодих учасників постановки участь у «весіллі» стала нагодою вперше доторкнутися до традицій

своїх предків, зрозуміти глибину народної культури та красу рідної мови.

Збереження таких обрядів – це не лише шанна минулому, а й запорука майбутнього. Адже в них відображено цінності, що формували українську націю протягом століть: любов, повагу до родини, працьовитість і гостинність. Відроджуючи старовинні традиції, громада Бігору не просто зберігає культурну спадщину – вона створює сучасну історію українців Румунії, утверджуючи їхню присутність у багатокультурному просторі країни.

Жупа: фестиваль духовної пісні об'єднав українців Банату

У селі Жупа Караш-Северінського повіту відбувся традиційний фестиваль «Релігійна піс-

ня», організований місцевою філією Союзу українців Румунії. На сцені виступили хори з сіл Селбеджелу-Ноу, Корнуцел, а також знаний колектив «Голос українців». Подію благословив місцевий священик, підкресливши, що віра й пісня – це дві опори, які зберігають ідентичність українців Банату. Фестиваль зібрав разом парафіян і гостей з навколишніх сіл, ставши прикладом того, як духовність і культура переплітаються, формуючи міцну основу української громади в Румунії.

Для українців Банату церковна пісня – це не просто частина богослужіння, а глибоке свідчення духовного зв'язку поколінь. У ній живе пам'ять про предків, які з вірою на устах долали труднощі, будували храми, зберігали мову та традиції серед чужомовного оточення. Спів у церкві об'єднує громаду, наповнює серця спокоєм і надією, створює відчуття єдності з Бо-

гом і своїм народом. Саме через духовну музику українці Банату передають дітям не лише мелодію, а й моральні цінності, що формують основу їхньої ідентичності.

Такі фестивалі стають важливою подією не лише для вірян, а й для всієї громади. Вони нагадують, що віра, пісня і традиція – це живі

нитки, які поєднують минуле з майбутнім. Звучання старовинних церковних співів у виконанні сільських хорів – це своєрідна молитва за збереження українського духу в Румунії. Завдяки зусиллям місцевих організацій СУР духовна культура українців продовжує жити, надихати й об'єднувати громади, залишаючись джерелом сили, надії та самоповаги.

Марамуреш: Духовний вечір у Полянах

У п'ятницю, 26 вересня 2025 року, в приміщенні місцевої організації Поляни Союзу українців Румунії, що в Марамуреському повіті, відбувся культурно-релігійний захід «Духовний вечір до свята Воздвиження Святого Хреста». Подія зібрала молодих представників української громади, які з радістю та натхненням долучилися до святкових дійств.

Захід організувала пані Марія Вішован, секретарка місцевої організації СУР. У ньому взяли участь 16 дітей, юнаків та дівчат, котрі разом створили теплу атмосферу духовності й єднання навколо цього важливого християнського свята.

Згідно з місцевою українською традицією, учасники виконували релігійні українські пісні, присвячені Святому Хресту, а також створювали тематичні малюнки й аплікації, натхненні його символікою. Завершенням вечора став момент духовної рефлексії – молодь читала уривки зі Святого Письма та «Церковних проповідей», розмірковуючи над значенням віри у повсякденному житті.

Свято Воздвиження Чесного і Животворчого Хреста Господнього, яке відзначається 14 вересня, належить до найдавніших і найвеличніших свят Християнської Церкви. Воно нагадує вірним про знайдення та воздвиження Хреста Господнього, на якому був розп'ятий Спаситель наш, Ісус Христос, а також про його урочисте повернення до Єрусалима у 629 році.

Ці події – лише невелика частина великої мозаїки українського життя в Румунії. Вони свідчать про те, що попри час і відстань, українська пісня, слово й традиція продовжують звучати гучно, наповнюючи спільноту теплом, вірою та надією. Організовуючи подібні духовно-культурні заходи, Союз українців Румунії послідовно сприяє збереженню й передаванню духовних і культурних цінностей української спільноти, допомагаючи молодому поколінню пізнавати віру, традиції та національну ідентичність. Такі ініціативи не лише зміцнюють спільноту, а й виховують любов до свого коріння та духовної спадщини предків, утверджуючи український дух у серцях нових поколінь.

Тімішоара та Софія приєдналися до мережі UNBROKEN Cities: новий вимір європейської солідарності з Україною

Тімішоара, 29 вересня 2025 року. У понеділок у румунській Тімішоарі відбулася важлива подія у сфері міжнародної міської співпраці: два європейські міста – румунська Тімішоара та болгарська Софія – офіційно приєдналися до мережі UNBROKEN Cities. Декларацію про партнерство підписали мер Тімішоари Домінік Фріц та мер Софії Васіл Терзієв у присутності міського голови Львова Андрія Садового.

Ця ініціатива виходить за рамки символічної підтримки та формує платформу для конкретних програм відновлення та інтеграції, підкреслюючи важливість міських альянсів у сучасній Європі.

UNBROKEN Cities: концепція та цілі

Мережа UNBROKEN Cities створена як інструмент об'єднання міст, які готові допомагати Україні не лише у відновленні інфраструктури, а й у подоланні глибоких наслідків війни – психологічних, соціальних та економічних. До ключових напрямів мережі належать:

**Медична та психологічна реабілітація постраждалих громадян;
Соціальна підтримка та інтеграція переселенців;
Обмін досвідом між міськими адміністраціями та громадськими організаціями;
Спільні культурні, освітні та транскордонні проекти.**

Ця модель підкреслює, що міста сьогодні стають не лише адміністративними одиницями, а й центрами солідарності та витривалості, здатними формувати «зони стійкості» у регіоні.

Львів: приклад міської витривалості

Львів, місто-засновник UNBROKEN Cities, вже здобув міжнародне визнання завдяки комплексній стратегії витривалості. Місто виділяє 20% бюджету на оборону, надало медичну допомогу понад 24 тисячам поранених українців, створило центри протезування та реабілітації, забезпечило соціальне житло та розгорнуло програми для ветеранів.

Паралельно Львів активно інвестує в високі технології, розвиваючи безпілотні та IT-кластери, які стали частиною оборонної системи країни. Міський голова Андрій Садовий підкреслив, що участь у мережі UNBROKEN дозволяє об'єднувати зусилля міст і громад для підвищення готовності до будь-яких криз.

Роль Тімішоари: від гуманітарної солідарності до стратегічного партнерства

Приєднання Тімішоари є особливо значущим для України. На початку повномасштабної війни румунське місто активно приймало українських біженців, організовувало гуманітарні конвої та сприяло їхній соціальній інтеграції.

Вступ до UNBROKEN Cities відкриває для Тімішоари нові можливості:

Медична та психологічна реабілітація: спільні програми з українськими містами та обмін досвідом лікарів і психологів;

Міська співпраця: обмін практиками у сфері управління, соціальних служб та громадських програм;

Культурні та освітні проекти: організація обмінів, виставок, конференцій та освітніх ініціатив;

Транскордонні ініціативи: реалізація проектів у сфері інфраструктури, безпеки та економічного розвитку між західними регіонами України та Румунією.

Мер Домінік Фріц підкреслив, що Тімішоара прагне не лише підтримати Україну, але й перейняти досвід українських міст у сфері стійкості та кризового управління.

Глобальна мережа солідарності

Разом із Тімішоарою та Софією до UNBROKEN Cities вже входять міста, які демонструють лідерство у сфері стійкості та гуманітарної підтримки: Манчестер, Ліверпуль, Осло, Канни, Орхус, Мехелен, Вюрцбург, Тренто та інші.

Ця мережа створює глобальну платформу, де практичні дії та обмін досвідом стають ключем до відновлення українських громад. Вона формує «міські коридори стійкості», які посилюють не лише гуманітарний, але й політичний вимір інтеграції України у Європейський Союз.

Українсько-румунське партнерство: стратегічний вимір

Приєднання Тімішоари демонструє, що співпраця між українськими та румунськими містами виходить на новий рівень. Спільні проекти у сфері реабілітації, культури, освіти та транскордонної співпраці формують основу для довгострокового партнерства.

Аналітики підкреслюють, що саме міські альянси створюють «зони стійкості» у Східній Європі, формуючи простір довіри та безпеки. Це дозволяє не лише відновлювати громади після воєнних втрат, але й будувати основу для стратегічного співробітництва в регіоні.

Приєднання Тімішоари та Софії до UNBROKEN Cities – це яскравий приклад того, як солідарність Європи з Україною перетворюється з декларативних заяв у конкретні дії. Мережа дозволяє містам об'єднувати ресурси, обмінюватися досвідом та реалізовувати спільні програми, які допомагають людям і громадам відновлюватися після війни.

Василь КАПТАРУ

Фото: www.facebook.com/primariatm

Свято традицій та майстерності на ярмарку «Вироблено в Буковині»

Протягом трьох днів, з 3 по 5 жовтня 2025 року, мешканці та гості Сучави мали нагоду відкрити для себе найкраще, чим славиться Буковина: давні ремесла, що передаються з покоління в покоління, страви, приготовані з любов'ю місцевими виробниками, та насичену культурну програму, яка представила на сцені пісню, танець і народний одяг. Усе це відбулося в межах 9-го Осіннього ярмарку «Вироблено в Буковині» – однієї з найочікуваніших подій, присвячених традиціям, гастрономії та справжнім цінностям цього чарівного краю.

Ярмарок проходив на території торговельно-розважального центру «Iulius Mall» у Сучаві. Організаторами виступили Сучавська повітова рада через Культурний центр «Буковина» у партнерстві з Асоціацією «Вироблено в Буковині», ТРЦ «Iulius Mall» Сучава, міською радою Сучави, Національним музеєм Буковини та Сучавським лісовим господарством.

Цьогорічне свято зібрало двадцять народних майстрів, які демонстрували відвідувачам давні ремесла: розпис писанок, виготовлення кожухів і постолів, створення народних масок, плетіння з лози, джуту та мотузки, традиційну вишивку, обробку шкіри й дерева, а також декоративну кераміку. Кожен стенд розповідав власну історію про терпіння, майстерність і повагу до праці.

Щодня сцена ярмарку «Вироблено в Буковині» оживала виступами фольклорних ансамблів, духових оркестрів і вокальних колективів з усього повіту, перетворюючи подію на справжнє свято пісні, танцю та народного вбрання.

Особливо яскравим став вечір 4 жовтня, коли перед публікою виступили танцювальний ансамбль «Козачок» з Балківців та вокальний колектив «Голоси Негостини». У натхненній атмосфері заходу «Козачок», під керівництвом Петра Шоймана, представив запальний і водночас витончений танцювальний номер, сповнений енергії, ритму та гармонії. Молоді танцюристи виконали уривки українських народних танців, що передавали багатство українських культурних традицій Буковини. Яскраві костюми, динамічні рухи та щирий ентузіазм виконавців викликали щирі оплески глядачів.

Вокальний колектив «Голоси Негостини», під керівництвом Антонети Кідеші, полонив слухачів виконанням традиційних українських пісень, сповнених ніжності, смутку й глибокої душевності. Мелодійні голоси членів колективу підкреслили красу української мови та музики, доповнивши атмосферу тепла й єднання, що панувала на ярмарку.

Своїми виступами колективи «Козачок» та «Голоси Негостини» ще раз довели, що Буковина – це край культурного різноманіття, де пісня, танець і традиції кожної громади гармонійно поєднуються, формуючи спільну ідентичність регіону. Їхня участь у ярмарку «Вироблено в Буковині» надала події автентичності й щирих емоцій, нагадавши про важливість збереження та популяризації багатой місцевої культурної спадщини.

Василь КАПТАРУ

Голос українок світу за Україну: делегація СУР взяла участь у міжнародній конференції в Малазі

На запрошення Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО), делегація Союзу українців Румунії (СУР) взяла участь у Європейській конференції СФУЖО «Голос українок світу за Україну: адвокація, правда, єдність», що відбулася 19–21 вересня 2025 року в Малазі, Іспанія. У заході взяли участь представники українських жіночих організацій із 20 країн, об'єднані прагненням зміцнити голос українок на міжнародному рівні та активно підтримувати Україну у складні часи.

До складу делегації від Союзу українців Румунії увійшли Ірина Люба Горват, генеральний секретар СУР та голова Сату-Марської філії; Марія Сабо-Кондрей, членкиня Ради СУР та голова Тіміської філії; Лучіка Герман, членкиня Ради СУР та голова Тульчанської філії; Іляна Леон, членкиня Ради СУР та голова Галацької філії; Мірела Чукур, голова Союзу жінок-українок Румунії; а також Андрея Сергей, помічниця менеджера.

Відкриття конференції

Захід розпочався 19 вересня в Мерії Малаги за участі представників місцевої влади, пані Ярослави Хортяні – голови СФУЖО та делегацій з різних країн. Урочисте відкриття розпочалося молитвою та гімнами України й Іспанії. З вітальними словами, серед інших, виступили голова СФУЖО Ярослава Хортяні, друга заступниця голови СФУЖО Марія Фінів, а також почесні іспанські гості.

Президент Світового Конгресу Українців Павло Грод також привітав учасниць і наголосив на важливості глобальної солідарності українок у підтримці України та захисті її інтересів на міжнародній арені.

Кожна делегація мала можливість представити свою організацію. Ірина Люба Горват розповіла про діяльність СУР та підтримку українських жінок у Румунії. Крім того, були продемонстровані відео – та письмові звернення до учасників від мера Малаги, українських установ і міжнародних партнерів. День завершився благодійною лотереєю, де кожна організація надала сувеніри, характерні для своєї країни.

Другий день конференції: круглі столи та обмін досвідом

20 вересня робота конференції продовжилася в Культурному центрі Малаги. Відкриття знову супроводжувалося виконанням державних гімнів та хвилиною мовчання за мир. Головним заходом дня став круглий стіл «Справедливість як зброя: діяльність СФУЖО проти дезінформації», модераторкою якого була Люба Любчик,

Учасниці та учасники обговорили важливість боротьби з дезінформацією, підкреслили роль державних і незалежних медіа у наданні громадянам достовірної інформації, особливо в умовах гібридної війни. Пані Марія Сабо-Кондрей відзначила законодавчу ініціативу депутата Миколи-Мирося Петрецького щодо посилення ролі Національної ради з питань аудіовізуальних засобів масової інформації в інформуванні населення.

Водночас делегація СУР організувала національні зустрічі, де експерти продемонстрували практики навчання громадськості перевіряти джерела інформації. Учасники обговорювали, що для протидії дезінформації правду потрібно наполегливо повторювати та підтверджувати.

Особливо було підкреслено важливість підтримки українських дітей-біженців. У Тімішоарі за підтримки Союзу українців Румунії була створена україномовна група дитячого садка, де для дітей створюються всі умови для розвитку у рідномовному середовищі та водночас активно сприяється їхній інтеграції в суспільство.

Крім того, було представлено на обговорення запит голови СУР, депутата парламенту Румунії Миколи-Мирося Петрецького до прем'єр-міністра Румунії щодо ролі румунських суспільних радіо і телебачення у боротьбі з фейковими новинами та забезпеченні правильного та збалансованого інформування населення, в тому числі мовами нацменшин.

Єдність і культурний обмін

Наступні сесії конференції торкалися таких тем:

- «Адвокація справи України у світі: досвід СФУЖО в умовах сучасних викликів»;

(Продовження на 9 стор.)

Василь КАПТАРУ
www.uur.ro

Голова Міжнародної Координаційної Ради з питань освіти Світового Конгресу Українців.

У Лугожі відбулася нарада вчителів української мови Тіміського повіту

6 жовтня цього року в ліцеї ім. Юлії Гасдеу міста Лугожа відбулася Нарада вчителів української мови Тіміського повіту. Захід об'єднав педагогів, які викладають українську мову в навчальних закладах регіону, з метою обговорення актуальних питань і перспектив розвитку освіти рідною мовою.

Методичні роботи координувала шкільна інспекторка з української мови Тіміського повітового шкільного інспекторату, голова Тіміської філії Союзу українців Румунії (СУР) Марія Сабо-Кондрей. Вона наголосила на необхідності тісної співпраці між викладачами, обміну досвідом та постійному вдосконаленні навчального процесу українською мовою.

Пані Марія Сабо-Кондрей підкреслила, що СУР приділяє особливу увагу збереженню й розвитку освіти українською мовою, адже саме школа є тим осередком, де формується національна свідомість і передаються духовні цінності українського народу. Вона закликала педагогів активно проводити виховні заходи рідною мовою, щоб діти змалку долучалися до українських традицій, культури та звичаїв.

Окремо було наголошено на важливості участі учнів у культурних подіях, організованих Тіміською філією та СУР загалом, а також у шкільних конкурсах і мовних олімпіадах, зокрема в Олімпіаді з української мови, яка є своєрідним показником якості здобутих знань і любові до рідного слова.

У роботі наради взяли участь учителі, викладачі та вихователі української мови, а також директорка ліцею ім. Юлії Гасдеу Анда Урсулеску Лунгу, яка привітала присутніх і висловила вдячність за їхню відданість справі навчання рідною мовою.

Під час обговорення було проаналізовано актуальні виклики освітнього процесу, визначено методичні напрямки на 2025-2026 навчальний рік, а також представлено нові законодавчі положення щодо вивчення та викладання рідної мови. Учасники підкреслили важливість збереження культурної та мовної ідентичності учнів через заходи, адаптовані до їхніх потреб і вікових особливостей.

Було заплановано проведення педагогічних занять: перше – у грудні 2025 року, а друге – у травні 2026-го.

Цьогоріч колектив викладачів української мови Тіміського повіту поповнився новими фахівцями – Йонелою Квашук та Ольгою Багат, виховательками українського відділення дитячого садка № 29 у Тімішоарі, а також Аделіною Грездак, вчителькою української мови ліцею ім. Юлії Гасдеу у Лугожі.

2025–2026 навчальний рік обіцяє бути активним і плідним, з цілою низкою освітніх і культурних ініціатив, спрямованих на розвиток навчання українською мовою, утвердження національних цінностей і збереження української ідентичності в багатокультурному просторі Банату.

Союз українців Румунії постійно підтримує освітні ініціативи, спрямовані на розвиток шкільної освіти рідною мовою. Організація забезпечує методичну, матеріальну та моральну підтримку як учителів, так і школярів, які навчаються українською мовою. Завдяки діяльності СУР проводяться семінари, тренінги, конкурси, олімпіади та культурно-освітні заходи, що допомагають педагогам удосконалювати професійну майстерність, а учням – з гордістю зберігати й розвивати українську ідентичність.

www.uur.ro

Голос українок світу за Україну: делегація СУР взяла участь у міжнародній конференції в Малазі

(Закінчення. Початок на 8 стор.)

• «Шлях єдності: жіночий рух української діаспори вчора, сьогодні, завтра».

Виступи представниць з різних країн підкреслили вагомий внесок українських жінок діаспори у збереження національної ідентичності та зміцнення єдності української спільноти. Завершився день концертом з українськими піснями, танцями та виступами на бандурі, а також іспанськими танцями у виконанні місцевого ансамблю «Rosas».

Флешмоб за мир і Україну

21 вересня учасниці конференції разом із місцевою громадою організували у центрі

Малаги флешмоб за мир і підтримку України. Величезний прапор України, а також прапори країн-учасниць символізували єдність і спільні зусилля українських жінок у світі, незалежно від географії. Цей флешмоб став знаком єднання заради України, нагадуванням, що мир – це цінність, яку ми відстоюємо разом.

Конференція стала важливим кроком у зміцненні міжнародного голосу українок, демонструючи, що адвокація, правда та єдність залишаються незмінними цінностями української діаспори.

Історичний крок для захисту спільної спадщини Кукутень-Трипілля

У четвер, 18 вересня, Республіка Молдова, Румунія та Україна зробили історичний крок для захисту своєї спільної спадщини, започаткувавши тристоронні зусилля щодо включення культурного комплексу Трипілля-Кукутень до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Ініціатива була офіційно оформлена в Національному музеї історії Молдови в Кишиневі під час дводенної міжнародної конференції «Виняткова універсальна цінність культурного комплексу «Прекукутень-Аріушд-Кукутень-Трипілля: архітектурна спадщина», де був підписаний Меморандум про взаєморозуміння між представниками урядів трьох країн.

Документ скріпили підписами Міністр культури Румунії Андраш Іштван Деметер, т.в.о. Міністра культури та стратегічних комунікацій України Тетяна Бережна та Міністр культури Республіки Молдова Серджіу Продан. Меморандум передбачає створення спільних експертних робочих груп, які займатимуться підготовкою транскордонного номінаційного дос'є. Це дос'є аргументуватиме виняткову універсальну цінність культури Кукутень-Трипілля на основі репрезентативних археологічних пам'яток у трьох країнах.

Захід, організований в рамках Днів європейської спадщини, зібрав у Кишиневі міністрів, експертів та дипломатів, які підкреслили важливість цієї доісторичної цивілізації, що вважається першою великою цивілізацією Європи. Культурний комплекс Прекукутень-Аріушд-Кукутень-Трипілля, що існував понад сім тисячоліть тому на величезній території, яка сьогодні охоплює Румунію, Республіку Молдова та Україну, відомий своїми масштабними поселеннями, надзвичайно складною розписною керамікою та передовими для того часу технологіями.

На відкритті конференції виступили Надзвичайний і Повноважний Посол, Постійна представниця Румунії при ЮНЕСКО та Президентка 42-ї Генеральної конференції ЮНЕСКО Сімона Мікулеску, Міністр культури Республіки Молдова Серджіу Продан, Міністр культури Румунії Андраш Іштван Деметер та т.в.о. Міністра культури і стратегічних комунікацій України Тетяна Бережна, по відеозв'язку. На Конференції Україну представили: директор Українського державного інституту культурної спадщини Артем Палієнко, а також група експертів.

Очільниця 42-ї Генеральної конференції ЮНЕСКО Сімона Мікулеску підкреслила важливість сигналу єдності, засвідченого участю трьох міністрів разом із багатьма офіційними особами та експертами на цьому заході і наголосила на ролі культури як інструменту миру та єдності, а також на важливості розкриття надзвичайної цінності культурної спадщини для всього світу. Вона сказала, що Кукутень-Трипільська цивілізація заслуговує на ці зусилля, як одна з найдавніших та най-

видатніших неолітичних культур Європи, справжня колыска творчості та духовності. «Сліди, залишені її поселеннями, артефакти та мистецькі витвори свідчать не лише про неабиякі технічні навички, але й про глибокий символічний та духовний вимір», – додала румунська дипломатка. Сімона Мікулеску зазначила, що «підписання меморандуму – це лише перший крок вперед, за яким має послідувати наполеглива праця та співпраця наших експертів, щоб забезпечити спочатку включення до попереднього списку, а потім спільне подання номінаційного дос'є».

Представник приймаючої сторони, Міністр культури Республіки Молдова Серджіу Продан підкреслив важливість цього моменту, зазначивши, що цей крок є історичним обов'язком і шансом на майбутнє. «Було так багато розмов про необхідність започаткування цього дос'є, що в якийсь момент ми сказали собі: чому б це дійсно не зробити? Ініціювання цього спільного дос'є говорить про рішучість трьох країн мати спільний

проти України показала, наскільки важливим для нашої національної безпеки є збереження нашої ідентичності та культурної спадщини. Ми вдячні нашим партнерам за солідарність та підтримку», – сказала міністерка.

Тетяна Бережна наголосила на глибокому символізмі цієї події для трьох держав і всього європейського простору: «Прекукутень-Аріушд-Кукутень-Трипілля – це наша спільна спадщина і справжній скарб людства. Ця культура, що процвітала понад 6000 років тому, дає унікальне уявлення про ранній урбанізм, культуру та духовне життя наших предків». «Меморандум закріплює наміри України, Молдови та Румунії спільно підготувати та просувати номінаційне дос'є до включення транснаціонального серійного об'єкта «Культурний комплекс Прекукутень-Аріушд-Кукутень-Трипілля: архітектурна спадщина» до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО», – наголосила міністерка. Вона також сказала, що цей крок не лише сприятиме збереженню унікальної археологічної спадщини, а й стане важливим внеском у зміцнення культурних, гуманітарних та європейських зв'язків між трьома країнами.

Міжнародна конференція «Виняткова універсальна цінність культурного комплексу «Прекукутень-Аріушд-Кукутень-Трипілля: архітектурна спадщина» тривала в Кишиневі два дні – 18-19 вересня. Програма першого дня конференції включала наукові комунікаційні сесії, лекції, присвячені винятковій універсальній цінності Кукутень-Трипільської цивілізації, а також відкриття виставки фотографій та документальних зображень «Спільноти Прекукутень-Аріушд-Кукутень-Трипілля на території Республіки Молдова».

19 вересня наукові, юридичні та технічні аспекти спільного процесу номінації були розглянуті під час тематичних сесій та дебатів щодо автентичності, цілісності об'єктів та методології співпраці. Конференція завершилася встановленням робочого графіка та необхідних кроків для підготовки подання транснаціонального номінаційного дос'є до ЮНЕСКО. Ця подія знаменує початок складного, але важливого процесу міжнародного визнання однієї з найцікавіших цивілізацій доісторичного періоду. Спільними зусиллями Румунія, Україна та Республіка Молдова прагнуть забезпечити надійний захист спадщини цієї видатної культури та її вшанування майбутніми поколіннями.

Кукутень-Трипільська культура – археологічна культура епохи неоліту та раннього енеоліту (близько 5050–2950 рр. до н.е.) у Південно-Східній Європі.

(Закінчення на 13 стор.)

Василь КАПТАРУ
www.rri.ro

Українська культура оживає в Яссах: спільнота святкує свою ідентичність

28 вересня 2025 року відбувся яскравий культурний захід під гаслом «Збереження та просування української культурної ідентичності в місті Ясси», організований Союзом українців Румунії за підтримки Мерії Ясс. Подія об'єднала багатьох учасників, що підтвердили прагнення громади підтримувати мультикультурність і різноманітність, одночасно популяризуючи українську культуру та традиції.

Отже, проєкт був покликаний не лише підкреслити важливість української культурної спадщини, а й створити платформу для міжкультурного діалогу. Його цільова аудиторія включала як членів української громади, так і широку публіку, що дозволило поєднати освітній і розважальний формати заходу. Програма передбачала майстер-класи з традиційних ремесел, презентації художніх колективів та культурний фестиваль, який дав змогу учасникам на власні очі оцінити багатство української культури.

Захід об'єднав зусилля представників Союзу українців Румунії та запрошених експертів, які забезпечили його змістовне наповнення та організаційну підтримку. Атмосферу свята збагатили виступи українських творчих колективів із різних куточків країни, які представили розмаїття українських традицій у музиці, танцях і декоративному мистецтві. На сцені сяяли «Веселка» з Ясс, «Ясниця» з Галаца, «Весна» з Ботошанів та «Коломийка» із Сірета та кожен із колективів став справжнім послом української культури, об'єднавши публіку різних поколінь у спільному відчутті гордості за традиції.

Особливий акцент заходу було зроблено на участь молоді, адже передача культурної ідентичності наступним поколінням є ключовим завданням громади. Майстерні з народних ремесел дозволили дітям та підліткам відчувати себе частиною живої традиції, навчитися створювати власні сувеніри та відкривати нові горизонти творчості.

Захід засвідчив, що українська громада Ясс не лише зберігає свою спадщину, а й активно сприяє міжкультурному діалогу, роблячи місто більш відкритим і дружнім для різних національностей. Союз українців Румунії висловлює подяку всім учасникам та партнерам, підкресливши, що головна мета ініціативи – утвердження культурної ідентичності та її передача молодим поколінням.

Подібні заходи демонструють, що культурна спадщина – це не лише минуле, а й живе сьогодення, яке об'єднує людей, надихає на нові проєкти та формує толерантне, інклюзивне суспільство.

Василь КАПТАРУ
www.uur.ro

ТІМІСЬКА КОМАНДА СУР ЗАХИСТИЛА ТИТУЛ ЧЕМПІОНА РУМУНІЇ З ФУТБОЛУ СЕРЕД УКРАЇНСЬКИХ КОМАНД

Союз українців Румунії (СУР) спільно з Федерацією футболу Румунії (ФФР) організував, у період з 24 по 26 вересня 2025 року, у Національному футбольному центрі в Буфті, черговий Чемпіонат Румунії з футболу серед українських команд. Цей турнір уже став традиційним і має особливе значення для СУР та української громади, адже об'єднує любителів футболу з Румунії та України.

Участь у змаганнях взяли футбольні команди філій СУР з Арада, Караш-Северіна, Тіміша, Сучави та Марамуреша, а також запрошена команда із Закарпатської області України. Чемпіонат є частиною понад 400 культурно-освітніх, наукових та спортивних заходів, які СУР щороку організовує на загальнодержавному рівні.

Офіційне відкриття турніру відбулося у середу, 24 вересня, за участі голови СУР, депутата Миколи-Мирослава Петрецького. Він наголосив, що ці змагання стали доброю традицією для української громади, оскільки об'єднують шанувальників футболу та сприяють зміцненню солідарності.

«Спорт не має кордонів, він єднає людей і покоління та має особливе символічне значення в сучасному складному контексті. Присутність української команди підтверджує неперервність цього духу попри всі труднощі, з якими стикається Україна», — зазначив очільник СУР.

Микола-Мирослав Петрецький наголосив, що «за підтримки румунської держави, цей чемпіонат об'єднує українців Румунії та України, демонструючи, що попри війну, розв'язану Російською Федерацією, гібридні кампанії, кібератаки, дезінформацію та спроби посіяти розкол, українська спільнота залишається єдиною, де б вона не перебувала, а Румунія й надалі стоїть пліч-о-пліч з Україною та українським народом в його боротьбі за свободу, гідність, демократичні й європейські цінності».

Серед офіційних гостей заходу були представники румунських державних інституцій та керівництва СУР і ФФР: депутат Бріан Крістіан, заступник державного секретаря Департаменту міжетнічних відносин Дінчер Джафер, представник Міністерства внутрішніх справ Петро Бледя, менеджер ФФР з питань державної політики та соціальної відповідальності у футболі Флорін Шарі, а також члени Ради СУР.

Після офіційного відкриття відбувся товариський матч між командою українських біженок «Фенікс», створеною під егідою ФФР, та жіночою командою Сучавської філії СУР. Ця зустріч стала символіч-

ною, адже вкотре продемонструвала силу футболу як засобу єднання та взаємної підтримки.

За підсумками триденного турніру чинний чемпіон - команда Тіміської філії СУР, підтвердила свій статус, здобувши перемогу у фіналі над командою Марамурешської філії з рахунком – 4:2 у серії післяматчевих пенальті. Таким чином, Тіміш знову виборов право представляти українську громаду на престижному «Кубку розмаїття», який організовує Департамент між-

етнічних відносин Румунії спільно з ФФР.

Призові місця розподілилися наступним чином:

- I місце – Тіміська філія СУР,
- II місце – Марамурешська філія,
- III місце – Караш-Северінська філія,
- IV місце – Сучавська філія,
- V місце – Арадська філія,
- VI місце – команда із Закарпатської області України.

Окрім командних результатів, були відзначені й індивідуальні здобутки гравців: найкращим бомбардиром турніру став Костянтин Росташ (Марамурешська філія), найкращим воротарем – Олександр Кадаріу (Тіміська філія), а звання найкращого гравця отримав Олександр Надь (Закарпаття, Україна).

Усі учасники були відзначені кубками й медалями, наданими Федерацією футболу Румунії.

Чемпіонат 2025 року став ще одним підтвердженням того, що спорт є важливою частиною життя української спільноти Румунії. При цьому СУР має успішний досвід організації масштабних футбольних заходів: у 2022 році з його ініціативи в Румунії вперше за межами України відбувся ювілейний X Чемпіонат світу з футболу серед українських діаспорних команд. Тоді участь у ньому взяли вісім українських команд із чотирьох країн – Ізраїлю, Польщі, Румунії та Угорщини.

З кожним роком це футбольне змагання серед українців Румунії набуває дедалі більшого розмаху, перетворюючись на одну з ключових спортивних подій спільноти. Організуючи турнір, Союз українців Румунії підтверджує свою відданість спорту, розвитку молоді та єдності українців, а також поглиблює зв'язки з Україною, зміцнюючи роль СУР як надійного партнера українців по обидва боки кордону.

«Дні українського театру» в Бухаресті: зустріч мистецтва, слова і культур

19-22 вересня 2025 року Бухарестська філія Союзу українців Румунії організувала «Дні українського театру» – чотири дні, наповнені театральними прем'єрами, поетичними вечорами та культурними зустрічами. Головною метою події стала популяризація українського театру й поезії серед румунської публіки, а також зміцнення культурних мостів між двома народами.

Прем'єра з ароматом дороги

У п'ятницю, 19 вересня, у театрі «Інфініт» відбулася прем'єра п'єси «Бухарест – Чул'ніца», поставленої письменником Михайлом Гафією Трайстою та Лізою Марією Йонеску. Вистава, сповнена екзистенційних тривог і ліричних відтінків, викликала у глядачів щире захоплення та була зустрінуто тривалими оплесками.

Театр як живий процес

У суботу, 20 вересня, сцена перетворилася на лабораторію мистецтва: публіка стала свідком відкритої репетиції п'єси «Криниця у вогні». Цей незвичний формат дав змогу глядачам відчутти процес

народження вистави як «живу іскру», що виникає з миттєвих емоцій.

Поезія як міст між культурами

Заключним акордом став культурний вечір «Тарас Шевченко – Кобзар української поезії та Міхай Емінеску – Лучафер румунської поезії», що відбувся 22 вересня в осередку Бухарестської філії СУР. Подію організували разом із Філією «Захід – діаспора та нацменшини» Союзу професійних журналістів Румунії та літературною групою «Нова Дирекція».

ста, підкресливши, що слово поета є віддзеркаленням долі народу. Особливо зворушливим став виступ Лізи Марії Йонеску, яка виконала пісні на вірші Шевченка та Емінеску.

Голоси сучасників про класиків

Під час заходу письменник і журналіст Адріан Сучу наголосив: «Коли ми говоримо румунською, ми говоримо мовою Емінеску. Те саме можна сказати й про українців – їхня мова пройшла крізь призму Шевченка. Це спадщина, яка об'єднує нас і сьогодні».

Кульмінацією вечора став виступ канадської письменниці румунського походження Клаудії Моті. Вона представила свій мистецький номер про кохання Емінеску та Вероніки Мікле, поділилася враженнями від творчості Шевченка і прочитала власний вірш «Емінеску та Шевченко: два серця, одне полум'я». На її думку, «обидва поети були борцями й символами людяності, добра та краси».

«Дні українського театру» стали не лише низкою мистецьких подій, а й нагадуванням: театр і поезія залишаються просторами свободи й єднання навіть у складні часи.

Христина ШТІРБЕЦЬ
www.rri.ro

На сцені виступили актори Крістіна Арт, Кренгуца Гарітон, Клаудія Мотя та режисерка Аліна Гірістя Алдулеску, представивши театральні фрагменти та поетичні інтерпретації, сповнені сили й ніжності. Поети Адріан Сучу і Тудор Войку доповнили атмосферу віршами, присвяченими Емінеску. Про велич Шевченка нагадали письменники Михайло Гафія Трайста та Степан Трай-

Історичний крок для захисту спільної спадщини Кукутень-Трипілля

(Закінчення. Початок на 10 стор.)

Вона охоплювала простір від Карпатських гір до регіонів Дністра й Дніпра, зосереджуючись на території сучасної Республіки Молдова, значної частини західної України та північно-східної Румунії. Загальна площа її поширення сягала приблизно 350 000 км².

Більшість поселень цієї культури були відносно невеликими, проте відзначалися високою щільністю: вони розташовувалися на відстані 3-4 км одне від одного. У період близько 4100–3500 рр. до н.е. населення Кукутень-Трипілля створило одні з найбільших протоміст Євразії: окремі поселення налічували до 3 тисяч жителів, а кількість населення могла становити від 20 000 до 46 000 осіб. Поселення, датовані V тис. до н.е., вважаються найбільшими у Євразії та, ймовірно, у світі.

Культура Кукутень-Трипілля вирізняється високим рівнем соціальної організації, розвиненими технологіями, багатою матеріальною культурою та унікальним мистецтвом, зокрема керамікою з геометричним орнаментом і антропоморфною та зооморфною пластикою. Вона розглядається як одна з найбільш розвинених і впливових доісторичних культур Європи, що справила значний вплив на подальший розвиток сусідніх цивілізацій.

З огляду на масштаб, інноваційність та унікальні культурні надбання, Кукутень-Трипільська культура має всі підстави розглядатися як явище видатної універсальної цінності, яке заслуговує на особливий захист і визнання через включення до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

♦ С Ж О Р І Ж Ж А Д Л Я Д І Ж Е Ї ♦

1/14 ЖОВТНЯ – СВЯТО ПОКРОВИ
ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ

Одне з найбільш шанованих свят у нас, в українців, з'явилося в 910 р. в Константинополі, пов'язане з явищем Богородиці. Саме слово «покров» означає «покривало».

За легендою, у цей день військо давніх русів на чолі з Аскольдом взяло в облогу Константинополь. Мешканці міста в щирій молитві звернулися до Божої Матері з проханням про порятунок. Богородиця з'явилася перед людьми та вкрила їх своєю покровою (омофором). Після цього вороги вже не змогли бачити цих людей. Як вказують деякі джерела, вражений цим, Аскольд та його військо прийняли святе Хрещення і стали Християнами.

Л. ПОВХ**ЖАБКА***Журилась під осінь**Маленька жабка:**Уже потемніла**У соняха шапка**І жовтими стали**Листочки у клена,**А я іще й досі**Зелена-зелена!***В.ТЕРЕН****В КОТИКА Й МИШКИ***Вітер з пожовклим листком**Грається в котика й мишки:**То поженеться бізком,**То підкрадається нишком.**Ну, а коли спійма, –**Буде, дітки, зима.*

* * *

Коли це буває,
Що клен запалає?
А прихопив морозець
Та повіяв вітерець,
Весь вогонь на землю впав,
Зовсім клен без листя став.

(Восени)

* * *

Розкажіть, діти, хто те добре знає,
Яке коротке літо восени буває?

(Бабине літо)

В яку пору це буває?

* * *

У садах, лісах блукає,
В жовті шати одягає,
Золотисту стелить постіль –
Жде сестрицю білу в гості.

(Осінь)

* * *

Прийшла дівчина до хати,
Узялась хазяйнувати:
Вправно скриню відімкнула,
В жовту свитку ліс вдягнула.

(Осінь)

* * *

Чарівник прийшов у ліс,
Фарби, пензлика приніс.
У діброві та садочку
стали жовтими листочки.

(Жовтень)

* * *

Невидимка ходить в гаї,
Все дерева роздягає.
Хто вона?

(Осінь)

Чи знаєте ви, що:

• Веселку можуть утворювати не лише сонячні промені, але й місячні. Хоч шанс побачити місячну веселку людина має лише в двох місцях на планеті – біля водоспаду Вікторія (США) та на Гаваях. І до всього нічна райдуга людині здається білою, бо вона в кілька тисяч разів блідніша, ніж звичайна. Зафіксувати всі барви

можна лише за допомогою професійного фотоапарата.

• Перші карти Місяця виготовив у 1609 р. Томас Харріот. Місяць легший за Землю у 80 разів.

• Усього на Землі близько 6000 мов, з яких 1000 – африканські, 700 папуа-

ські. На 40 найпоширеніших світових мовах розмовляє 2/3 населення Землі.

Наріччя мандарин китайської мови – найбільш використовувана мова – на ньому спілкуються понад 885 млн. людей. Іспанська займає II місце (332 млн.), англійська III (322 млн.), а мова бенгалі – IV (189 млн.).

В ООН лише 6 офіційних мов: англійська, французька, арабська, китайська, російська та іспанська.

Цікаво, що у більшості мов світу слово «мама» починається з літери М.

♦ Е Т О Р І Ж К А Д Л Я Д І Т Е Й ♦

Книга «Правила етикету»

Хто вигадав правила етикету? Звичайно, люди. Але не відразу. Ці правила склалися протягом століть. І, звичайно, були пов'язані з традиціями, звичаями людей, з їхнім розумінням добра і зла. Пізніше правила етикету стали записувати. Вважається, що перша книга з етикету була написана в Єгипті біля 3000 років тому. Вона так і називалася «Інструкція з поведінки». На жаль, книга до сьогодні не збереглася.

А ось перша книга з етикету, яка дійшла до наших днів, була видана 1204 року. Велика увага в ній приділялася правилам прийому гостей, умінню вести бесіду, поведінці за столом.

Спробуйте скласти власну книгу з правил етикету в гостях. Дія цього розгляньте малюнки і до кожної запишіть правило.

ЖОВТЕНЬ

Розмальовує, фарбує
місяць Жовтень навкруги.
Ніби танець він танцює,
Ще й співає залюбки.
Про пташок у вирію,
тихий затишок дібров,
І про місяць Вересень,
що від нас уже пішов.

Лариса НЕДІН

ПОРА ОСІННЯ

В жовтні жовте сонце гріє
Так, що все навкруг жовтіє.
Жовті квіти і листочки,
Жовті дині й огірочки,
Що достигли на насіння,
Бо прийшла пора осіння.

Ганна ЧЕРІНЬ

Бойко ГРИЦЬКО

Чому Тимко подряпаний

– Чому це ти подряпаний? –
Юрко Тимка пита.

Тимко йому відказує:

– Та я ж купав кота!

– А я от не подряпаний,

Хоч теж купав свого.

– Еге, ти ж не викручував
І не сушив його!

Де Іванко?

– Де Іванко? – запитав
наш учитель Тому.

– Та він ногу поламав
і побіг додому!

Пояснила

– Чого увесь урок ти,
Лідо,

пасешся в зошиті сусіда?

– Перевіряю я Семена:
чи вірно він списав у
мене?

Цікаво знати:

- Половина продуктів, які сьогодні споживають у світі, були вирощені фермерами в Андах. Звідси ми маємо картоплю, кукурудзу, солодку картоплю, гарбузи, кабачки, всі види бобових, арахіс, маніоку, кешью, ананаси, шоколад, авокадо, томати, перець, папайю, полуницю й багато інших.

- Харчова цінність насіння кабачка й гарбуза підвищується з часом. Зокрема, у насінні, що пролежала півроку, набагато більше білку, ніж у щойно зібраній.

- У Біблії сіль згадується більше тридцяти разів.

- Лише 5 відсотків виробленої щороку солі надходить до нас на стіл. А 95 відсотків використовується для консервування м'яса, прокладки доріг, дублення шкіри, виробництва корму для худоби, скла і миючих засобів.

- Всі знають про вітаміни А, В, С, D і Е. Менш відомий вітамін К (сприяє нормальному функціонуванню печінки), вітамін Т (ефективний при лікуванні анемії), вітамін Н (також називаний біотином) і вітамін U (допомагає в лікуванні виразок).

ню печінки), вітамін Т (ефективний при лікуванні анемії), вітамін Н (також називаний біотином) і вітамін U (допомагає в лікуванні виразок).

У Галаці вшанували пам'ять гетьмана Івана Мазепи

У суботу, 27 вересня, будинок «Куза Воде» в Галаці перетворився на осередок історії, культури та щирих емоцій. Тут відбулася конференція «Гетьман Іван Мазепа між міфом та історичною реальністю», організована Галацькою філією Союзу українців Румунії у партнерстві з Музеєм історії ім. Пауля Пелтені.

Захід мав на меті показати постать гетьмана не лише крізь призму історичних джерел, а й в європейському культурному просторі, де Мазепа часто перетворювався на легенду. Йшлося і про його політичну роль у боротьбі за незалежність України, і про культурно-просвітницьку діяльність, яка залишила значну спадщину майбутнім поколінням.

Зала зустріла гостей урочистим виконанням гімнів України та Румунії. Голова Галацької філії СУР Іляна Леон передала привітання української громади та послання голови Союзу українців Румунії, депутата Миколи Мирослава Петрецького.

Наукова та культурна частини

Конференція об'єднала науковців і культурних діячів з України та Румунії. Декан історико-філософського факультету Одеського національного університету В'ячеслав Кушнір виступив із доповіддю «Іван Мазепа в боротьбі за незалежність України», наголосивши на політичній і військовій ролі гетьмана. Його колега Наталія Петрова окреслила образ Мазепи як мецената та просвітника, який підтримував будівництво шкіл, церков і монастирів.

Відомий письменник та журналіст Михайло Трайста, голова Бухарестської філії СУР, представив нові дослідження, пов'язані з життям Мазепи, а також презентував книгу «Герої ніколи не вмирають» – данину пам'яті українським митцям, загиблим у війні з Росією.

Директор Музею історії ім. Пауля Пелтені Крістіан Келдерару поділився результатами багаторічних досліджень, показавши навіть символічну капсулу з землею з Батурина – гетьманської столиці. Він нагадав і про топоніміку Галаці: два мікрорайони міста носять назви «Мазепа I» та «Мазепа II», що є свідченням того, наскільки постать українського гетьмана вкорінилася у місцевій пам'яті.

Перспективи

Як зазначив В'ячеслав Кушнір, такі зустрічі вже переростають у формат повноцінної наукової конференції. Учасники переконані: підстав для цього більш ніж достатньо, адже тема Мазепи відкриває нові горизонти для досліджень і водночас зміцнює українсько-румунські зв'язки.

Мистецький акорд

Урочистості завершив виступ хору «Ясниця», який подарував гостям українські народні пісні. Особливо зворушливо звучали голоси дітей, змушених разом із батьками шукати прихистку в Румунії, які виконували український репертуар – від народних до сучасних естрадних композицій.

Мазепа і Галац

Історія гетьмана тісно пов'язана з Галацом. Саме тут, у 1709 році, після поразки у Полтавській битві та вимушеної втечі до Молдови, Мазепа знайшов свій останній прихисток. Галац став місцем його поховання, а пам'ять про нього збереглася у назвах вулиць і районів. Для мешканців міста Мазепа – не лише історична постать, а й символ дружби та спільної історії українського й румунського народів.

Галац знову довів, що пам'ять про Івана Мазепу – це не лише історія, а й міст між культурами та народами, який і сьогодні має силу об'єднувати.

Василь КАПТАРУ
www.uur.ro

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ:

Головний редактор – **Василь КАПТАРУ**

Іван КОВАЧ

Редактори – **Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ** та **Роман ПЕТРАШУК**

Комп'ютерний набір – **Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ**

Техноредагування – **Роман ПЕТРАШУК**

Друкарня «RCR PRINT» Бухарест, Румунія; ISSN 1223-8988 Adresa redakției:

Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15,

Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: vilne.slovo@uur.ro/ Адреса сайту СУР: www.uur.ro

**Наклад фінансований
Союзом українців Румунії**

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.